

АКТ № 156/07.02.2022 г.

приет на заседание на Гражданския съвет към ВСС
(на основание т. V.13 от приетите Правила за действие на Гражданския съвет)

На заседание на Гражданския съвет към Висшия съдебен съвет, проведено на 07.02.2022 г., по точка 2 от дневния ред „Организационни въпроси“:

Гражданският съвет към ВСС **подкрепи** следното предложение, внесено в хода на заседанието от г-н Емил Георгиев, председател на УС на СНЦОП „Обединение на свободните адвокати“:

Гражданският съвет към ВСС отправя препоръка към Министерски съвет да допълни документацията, публикувана на Портала за обществено обсъждане strategy.bg, относно законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (<https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6605>) със следния документ: „Анализ на получената информация за дейността на специализираната прокуратура и съд“.

Последният е достъпен и към момента на адрес <https://mjs.bg/home/index/9c46e96a-5019-407e-b945-d3aaf9731a4c>, но едва след сложното проследяване на няколко електронни препратки в намиращия се на strategy.bg документ „Частична предварителна оценка на въздействието към Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт“ и сайта на Министерство на правосъдието.

Непосредственият достъп до посочения анализ в портала strategy.bg ще допринесе за по-пълноценното обществено обсъждане по този съществен въпрос.

Гласуване: 11 гласа „за“, 0 гласа „против“, 0 гласа „въздържал се“

Акът да се изпрати на вниманието на Министерство на правосъдието.

Акът да се предостави на вниманието на ВСС, за сведение.

Председателстващи заседанието:

/п/
МАРИЯ КАРАГЪЗОВА
съпредседател на
Гражданския съвет към ВСС- НПО

/п/
ЕВГЕНИ ИВАНОВ
съпредседател на
Гражданския съвет към ВСС - ВСС

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

АНАЛИЗ
на получената информация за дейността на специализираните
прокуратура и съд

Промените в законодателството, с което стартира създаването на специализираното наказателно правосъдие са приети през 2010 г. Те бяха предмет на оценка от Венецианската комисия за демокрация чрез право в Становище от 17-18 декември 2010г., в което бяха направени следните заключения:

„86. Всъщност, изглежда ясно, че българските власти приемат решение не да въведат специални мерки, за да осигурят прилагането на закона, а по-скоро да вземат мерки, с които да осигурят, че съдилищата и прокурорите прилагат законите правилно по дела срещу организираната престъпност и корупцията, което изглежда досега не винаги е било така. Друг проблем, който българските власти искат да разрешат е да постигнат географско разделение между мястото на производството срещу членове на организирани престъпни групи и региона, където тези организирани престъпни групи оперират, за да осигурят максимална неутралност на всички замесени страни, включително съдии и съдебни заседатели.

87. Като цяло, проектите на закони не повдигат фундаментални проблеми за съответствие с европейските стандарти. Има няколко точки, които следва да се имат предвид при въвеждането на промените, за да се избегне ненужният риск да се нарушат европейските стандарти. Все пак те са с малка важност в сравнение с огромната задача за борба с организираната престъпност и корупцията. Фактът, че третата инстанция е Върховният касационен съд е допълнителна гаранция, че недостатъците в правораздаването могат да бъдат коригирани с юриспруденцията на този съд и на Конституционния съд на България. Практическото приложение на тези законопроекти може да хвърли светлина по отношение на ефективността им.“

Конституционният съд на Република България, с две последователни свои произнасяния, а именно с Решение №10 от 2011 г. по конституционно дело № 6/2011 г. и Решение № 6 от 2018 г. по конституционно дело

№10/2017 г. обяви, че специализираните наказателни юрисдикции са съответни на Конституцията, а също и че компетентността им (която е от смесен тип — по предмет и субект) не противоречи на основния закон.

В Решение № 6 от 2018 г. на Конституционния съд се посочва, че Конституцията изрично прогласява и насърчава възможността със закон да се създават и други специализирани съдилища. Конституционният съд е счел, че критерият за специализация не може да се сведе до един, единствен - само предметен или само субективен (персонален), а е допустимо да бъде разнороден (смесен - предметен и субективен едновременно), или най-общо такъв, какъвто законодателят сметне за необходимо да очертае и обоснове надлежно, с оглед специфичните за дадения момент нужди, породени от криминологичната обстановка в страната, и належащите задачи за овладяване и борба с определен вид престъпност, в това число и чрез наказателно -правната репресия. Освен това, в същото решение, Конституционният съд, е отхвърлил критиката, че компетентността на Специализирания наказателен съд, е в противоречие със Становище № 15/2012 на Консултативния съвет на европейските съдии.

В първия си доклад за върховенството на правото от 2020 г., ЕК отправя критика по отношение на специализираните съдебни органи поради констатирани проблеми в прокуратурата и СНС, свързани с липсата на човешки или финансови ресурси, въпреки докладваните инвестиции, направени от правителството в правосъдната система през последните години. Друга критика е, че все още не са постигнати солидни резултати по отношение на окончателните осъдителни присъди по дела за корупция по високите етажи на властта.

Във втория си доклад за върховенството на правото от 21 юли 2021 г. ЕК отчита като положително развитие факта, че финансовите и човешки ресурси по отношение на СНС са били увеличени. В същото време се констатира, че въпреки увеличената дейност по разследването, все още окончателните присъди за корупция по високите нива на властта остават малък брой. Следователно, въпреки дейността на органите на специализираното правосъдие, развиваща се повече от осем години, няма осезаем напредък в противодействието на корупцията, особено по „високите етажи“ на властта.

Дейността на специализираното правосъдие у нас е тема с висок обществен интерес. Поради това, още в началото на работата си като служебен министър на правосъдието поисках от ВСС да се направи анализ на работата на специализираните прокуратура и съдилища през изминалите години. ВСС прие тримесечен срок за изготвянето на анализа. Поради това се ангажирах на основата на поискана от мен информация от специализираните прокуратура и съдилища в Министерството на

правосъдието да подготви свой собствен анализ по проблема, който да бъде предоставен на Народното събрание.

Във връзка с изпратените писма от Министъра на правосъдието с рег. № 11-00-1003/28.05.2021 г. до Върховния касационен съд (ВКС), главния прокурор, Апелативния специализиран наказателен съд (АСНС), Апелативна специализирана прокуратура (АСП), Специализирания наказателен съд (СНС), Специализираната прокуратура (СП) и Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (КПКОНПИ) в Министерство на правосъдието се получиха отговори с предоставена информация отнасяща се до специализираните прокуратура и съд за периода от създаването им – ДВ, бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г. до края на месец юни 2021 г. Постъпилите в МП отговори и данни, изискани с цитираните писма, включват следните приложения:

• **За специализираната прокуратура – СП и АСП, информацията е предоставена от Прокуратурата на Република България (ПРБ), заместник на главния прокурор при ВКП, която включва:**

- Приложение № 1 представя данни за брой прокурори и следователи в Специализираната прокуратура и в Апелативната специализирана прокуратура - по години¹;

- Приложение № 2 представя данни за брой служители в администрацията на СП и АСП - по щат и зает щат;

- Приложение № 3 представя „Статистическа информация за решените инстанционни преписки на Апелативна специализирана прокуратура“ за периода 2012 г. - 31.03.2021 г.²;

Приложение № 4 представя „Статистическа информация за наблюдаваните дела на специален надзор в Специализираната прокуратура“ за периода 2012 г. - 31.03.2021 г.³;

Приложение № 5 представя „Статистическа информация за

¹ Данните са по постоянен щат, незаает щат и командировани. Не се представят данни за командировани разследващи полицаи, тъй като такава статистика в ПРБ не се води.

² В официалната статистическа отчетност на ПРБ не се събира информация за потвърдените/отменените актове на съответната прокуратура, вкл. и потвърдените/отменените актове по наблюдавани досъдебни производства (в т.ч. по глави от НК). Събира се информация за решените инстанционни преписки. В района на Апелативната специализирана прокуратура има само една долустояща прокуратура и затова в случая следва да се приеме, че отчетените от АСП потвърдени и отменените актове се отнасят за Специализираната прокуратура.

³ В Прокуратурата се събират и отчитат данни за делата, взети на специален надзор, съгласно Указанието за специален надзор. Предвид на това, че специалният надзор на делата се осъществява от образуването/започването им до постановяването на присъди/решения и влизането им в сила, тези дела се отчитат като наблюдавани не само в досъдебната фаза, но и до окончателното приключване на съдебната фаза на процеса. Представените данни са за взетите на специален надзор дела, по данни на първоинстанционната прокуратура (в случая на СП), наблюдавани през съответната година, като не се събират отделно данни, колко от тях са взети на специален надзор през отчетната година (независимо кога са образувани). Въведено със Заповед № ЛС-729/18.03.2014 г., изм. със Заповед № РД-04-199/15.04.2015 г. и доп. със Заповед № РД-04-382/21.07.2015 г., отм. със Заповед № РД-02-01/05.01.2021 г.; Ново указание, утвърдено със заповед № РД-02-02/05.01.2021 г. на главния прокурор.

продължителността на досъдебната фаза в Специализираната прокуратура“ за периода 2012 г. - 31.03.2021 г.⁴;

Приложение № 6, представя както следва: Приложение № 6.1 „Статистическа информация за подадените протести от Специализираната прокуратура и резултатите по тях“ и Приложение № 6.2 „Статистическа информация за подадените протести от Апелативната специализирана прокуратура и резултатите по тях“ за периода 01.01.2012 г. - 31.03.2021 г.⁵;

Посочва се, че в официалната статистическа отчетност на Прокуратурата не се събира информация относно броя на поддържани протести, включително и по видове актове на съда, поради което такава статистика не се представя.

• **За Специализирания наказателен съд информацията е систематизирана в седем приложения:**

- Приложение № 1 включва брой съдии на постоянен щат и командировани и брой съдебни служители, както и предоставен бюджет;
- Приложение № 2 включва брой образувани дела, брой подсъдими, брой престъпления и брой проведени съдебни заседания;
- Приложение № 3 включва брой образувани НОХД по глави от НК;
- Приложение № 4 включва приключили НОХД с присъди и със споразумения по години;
- Приложение № 5 съдържа брой прекратени съдебни производства и резултати от инстанционен контрол по приключили НОХД;
- Приложение № 6 съдържа резултати от инстанционен контрол по частни наказателни дела;
- Приложение № 7 съдържа брой искания за прилагани на СРС.

• **За Апелативния специализиран наказателен съд информацията включва:** брой съдии по щат и заети бройки⁶; брой съдебни служители⁷; предоставен бюджет и реализирани разходи; общ брой постъпили дела по видове – ВНОХД, ВНЧД и НЧД, ВАНД; брой ВНОХД с брой подсъдими и брой престъпления, за които са им повдигнати обвинения и брой проведени заседания; ВНОХД по глави от НК; ВНОХД със срочност на разглеждане и начин на приключване; брой прекратени дела и основания за прекратяване; справка за съдебните актове

⁴ В Прокуратурата се събира информация за продължителността на досъдебната фаза - от образуването/започването на досъдебното производство до решаването му от прокурор по същество с прекратяване или внасяне в съда (тук се включва и продължителността на доразследването, след връщане от съда).

⁵ През този период поради настъпили промени в статистическата отчетност данни за внесените протести са събирани в различен формат, поради което информацията е разделена в няколко таблици в приложение № 6.

⁶ За периода 2011 г. – 31.05.2021 г. от АПСНС няма командировани съдии.

⁷ За периода 2011 г. – 31.05.2021 г. от АПСНС няма командировани съдебни служители.

преминали касационен контрол; брой постъпили НЧД, по които са потвърдени актовете на СНП и отменени актове на СНС.

- **От Върховния касационен съд е предоставена информация за:** образуваните дела във ВКС по реда на инстанционния контрол върху актове на АСНС включваща и инициращия документ, резултат от инстанционния контрол, брой подсъдими/осъдени по делото, производство по глава 23 НПК – брой касационни жалбоподатели подсъдими/производство по глава 33 НПК – брой осъдени, подали искане за възобновяване и брой обжалвани/протестиращи престъпления.

- **От КПКОНПИ** се посочва, че комисията осъществява своята дейност след постъпване на уведомления от прокуратурата за повдигнати обвинения за извършени престъпления, изчерпателно изброени в ЗПКОНПИ, ЗОПДНПИ (отм.) и ЗОПДИППД (отм.). В тази връзка от 2012 г. на основание постъпили уведомления от прокурори от СП са образувани 286 производства за отнемане на незаконно придобито имущество и имущество, придобито от престъпна дейност. По останалите въпроси информацията се съдържа в ежегодните доклади за дейността на КПКОНПИ, предоставени на Народното събрание и публикувани на официалния сайт на Комисията.

Конституционната уредба на специализираното правосъдие е дадена с нормата на чл. 119, ал. 2 от Конституцията на Република България (КРБ), който предвижда, че със закон могат да се създават и специализирани съдилища. Предвидена е пирамидална структура на съдилищата, към която в съответствие с чл. 126 ал. 1 от КРБ е и тази на прокуратурата.

Законът за съдебната власт (ЗСВ) детайлизира уредбата на видовете съдилища и на прокуратурата, като очертава и правомощията им. Според чл. 61, ал. 1 ЗСВ съдилищата са районни, окръжни, административни, военни, апелативни, специализиран наказателен съд, апелативен специализиран наказателен съд, Върховен касационен съд и Върховен административен съд.

При създаването на специализираните структурни звена в съдебната система на СП, СНС, АСП и АСНС, законодателят съобразно с чл. 119, ал. 2 и чл. 133 от КРБ е определил делата, които се разглеждат от специализираните съдилища. Целта на тяхното създаване е да осигури тясна специализация на съдиите чрез разглеждане само на определен вид дела, за да придобият съдиите по-задълбочени познания, да натрупат практически опит и така да се повиши качеството и бързината на правораздавателната дейност.

Първоначално подсъдни на специализирания наказателен съд са били делата за престъпления, изчерпателно изброени в чл. 411а, ал. 1 и 2 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), а именно: по чл. 321 и чл. 321а НК и по чл. 116, ал. 1, т. 10, чл. 131, ал. 1, т. 8, чл. 142, ал. 2, т. 6 и 8, чл.

142а, ал. 2, предложение второ, чл. 143, ал. 2, чл. 143а, ал. 3, чл. 144, ал. 3, предложение второ, чл. 155, ал. 5, т. 1, чл. 156, ал. 3, т. 1, чл. 159, ал. 5, чл. 159г, предложение второ, чл. 162, ал. 3, предложение първо и ал. 4, чл. 195, ал. 1, т. 9, чл. 199, ал. 1, т. 5, чл. 208, ал. 5, предложение първо, чл. 213а, ал. 2, т. 5 и ал. 3, т. 3, чл. 214, ал. 2, т. 1 и 2, чл. 216, ал. 5, предложение трето, чл. 235, ал. 4, предложение първо, чл. 242, ал. 1, буква „ж“, чл. 253, ал. 3, т. 1, предложение второ, чл. 256, ал. 2, предложение второ, чл. 278а, ал. 3, предложение трето, чл. 280, ал. 2, т. 5, чл. 282, ал. 4, чл. 330, ал. 2, т. 4, чл. 337, ал. 2 и 3, чл. 339, ал. 2 и 3, чл. 346, ал. 6, предложение първо и второ, чл. 354а, ал. 2, т. 1, чл. 354б, ал. 2 - 4, чл. 354в, ал. 2 - 4 и чл. 356б НК. В следствие с измененията на НПК (ДВ, бр. 61 от 2011 г.) от подсъдността на специализирания наказателен съд са извадени първоначално включените престъпления по чл. 243 и 244 НК. Подсъдни на специализирания наказателен съд са и делата за същите престъпления, извършени в чужбина – чл. 411а, ал. 3 НПК.

Впоследствие с промените в ДВ, бр. 42 от 2015 г. и ДВ, бр. 63 от 2017 г. кръгът на престъпленията се разширява, като се включва подсъдността на СНС по дела за престъпленията по глава първа от НК и член 201 – 205, 212, 212а, 219, 220, 224, 225б, 226, 250, 251, 253 – 253б, 254а, 254б, 256, 282 – 283а, 285, 287 – 289, 294, 295, 299, 301 – 307, 310, 311 и 313 НК, извършени от народни представители; членове на Министерския съвет и заместник-министри; председатели на държавни агенции и държавни комисии, изпълнителни директори на изпълнителните агенции, и техните заместници; управителя на Националния осигурителен институт, управителя на Националната здравноосигурителна каса, изпълнителния директор и директорите на териториалните дирекции на Националната агенция за приходите; директора на Агенция „Митници“, началници на митници, митнически бюра и пунктове; членовете на Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество и Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства; областни управители и заместник областни управители; съдии, прокурори и следователи; членове на Висшия съдебен съвет, главния инспектор и инспекторите в Инспектората към Висшия съдебен съвет; кметовете и заместник-кметовете на общини, кметовете и заместник-кметовете на райони и председателите на общински съвети.

С допълнението в НПК, обн., ДВ, бр. 83 от 22.10.2019 г. беше посочено, че на СНС са подсъдни и делата от компетентност на Европейската прокуратура.

В чл. 7 НПК е определено централното място на съдебното производство в наказателния процес, като досъдебното производство има подготвителен характер. Оттук следва, че главните компетентности на съда се реализират в съдебните стадии на процеса, докато прокурорът носи цялата отговорност за своевременното и законосъобразно извършване на

дейността на досъдебната фаза на процеса. Също така на съда са възложени и правомощия в досъдебното производство по вземането на мерките за процесуална принуда, разрешение за използване на СРС, одобряване от съдия на протокола за извършени действия по разследването – претърсване и изземване, действия по разследването, които могат да се извършат пред съдия – разпит на свидетел и разпит на обвиняем, осъществяването на съдебен контрол върху актовете, които се постановяват в досъдебното производство – обжалване пред съда на наложена парична гаранция, прекратяването и спирането на досъдебното производство и др.

Съгласно чл. 46 НПК прокурорът повдига и поддържа обвинението за престъпления от общ характер, като в изпълнение на функциите си ръководи разследването и осъществява постоянен надзор за законосъобразното му и своевременно провеждане като наблюдаващ прокурор; може да извършва разследване или отделни действия по разследването и други процесуални действия; участва в съдебното производство като държавен обвинител; взема мерки за отстраняване на допуснатите закононарушения по реда, установен в този кодекс, и упражнява надзор за законност при изпълнение на принудителните мерки. Функциите на прокурора, предвидени в този кодекс, се изпълняват и от европейския прокурор и европейските делегирани прокурори съобразно тяхната компетентност по Регламент (ЕС) 2017/1939.

Съгласно разпоредбата на чл. 127 от Конституцията прокуратурата е единственият държавен орган, който привлича към наказателна отговорност лица и поддържа обвинението пред съда.

I. Данни за дейността на СП и АСП.

На база на предоставените от ПРБ данни, по предварително определени критерии и за нуждите на настоящия анализ, могат да се направят следните изводи, относно развитието и дейността на СП и АСП, от момента на създаването им, до настоящия момент:

1. Специализирана прокуратура.

- щатна численост общо магистрати към 2012 г. – 22 бр.; от 2013 г. до 2016 г. – 34 бр.; 2017 г. – 48 бр.; 2018 г. – 63 бр.; 2019 г. – 89 бр. 2020 г. – 110 бр.; 2021 г. – 125 бр.

- към 2021 г. заети длъжности – 86 бр. и незаети 39 бр.; командировани прокурори в СП – 16 бр., от СП – 9 бр.; следователи в СП 3 бр. и от СП 2 бр.;

- съдебни служители към 2021 г. по щат – 118 бр., зает щат – 106 бр.;

Прави впечатление големият процент командировани прокурори и следователи от и в СП

- наблюдавани дела на специален надзор:

- 2012 г. – 55 бр.; 2013 г. – 105 бр.; 2014 г. – 137 бр.; 2015 г. – 181 бр.; 2016 г. – 213 бр.; 2017 г. – 243 бр.; 2018 г. – 206 бр.; 2019 г. – 213 бр.; 2020 г. – 226 бр.; I- во тримесечие на 2021 г. – 201 бр.;
- продължителност на досъдебна фаза в СП:
- 2012 г. прекратени и внесени в съда 44 бр. от тях до 7 м. 13 бр., до 1 г. 27 бр. и над 1 г. 4 бр.;
- 2013 г. прекратени и внесени в съда 93 бр. от тях до 7 м. 23 бр., до 1 г. 343 бр. и над 1 г. 36 бр.;
- 2014 г. прекратени и внесени в съда 145 бр. от тях до 7 м. 23 бр., до 1 г. 27 бр. и над 1 г. 95 бр.;
- 2015 г. прекратени и внесени в съда 151 бр. от тях до 7 м. 30 бр., до 1 г. 30 бр. и над 1 г. 89 бр.;
- 2016 г. прекратени и внесени в съда 123 бр. от тях до 7 м. 18 бр., до 1 г. 18 бр. и над 1 г. 87 бр.;
- 2017 г. прекратени и внесени в съда 141 бр. от тях до 7 м. 11 бр., до 1 г. 47 бр., над 1 г. 76 бр. и над 2 г. 76 бр.;
- 2018 г. прекратени и внесени в съда 132 бр. от тях до 7 м. 22 бр., до 1 г. 17 бр., над 1 г. 42 бр. и над 2 г. 51 бр.;
- 2019 г. прекратени и внесени в съда 223 бр. от тях до 7 м. 89 бр., до 1 г. 106 бр., над 1 г. 25 бр. и над 2 г. 3 бр.;
- 2020 г. прекратени и внесени в съда 262 бр. от тях до 7 м. 37 бр., до 1 г. 40 бр., над 1 г. 83 бр. и над 2 г. 102 бр.
- I- во тримесечие на 2021 г. прекратени и внесени в съда 87 бр. от тях до 7 м. 3 бр., до 1 г. 18 бр., над 1 г. 23 бр. и над 2 г. 43 бр.

Подадени протести и резултатите от тях:

- 2012 г. по чл. 64, ал. 6 НПК 19 бр. от тях уважени от съда 9 бр. и не уважени 10 бр.; по чл. 65, ал. 7 НПК 8 бр. от тях уважени от съда 3 бр. и 5 бр.; по чл. 249, ал. 3 НПК 14 бр. от тях уважени 4 бр. и не уважени 5 бр.; въззивни протести по присъди и решения на съда 8 бр. от тях уважени 0 и не уважени 2 бр.; въззивни протести срещу изцяло или частично оправдателни присъди и решения 4 бр. от тях уважени 0 и не уважени 0.;
- 2013 г. по чл. 64, ал. 6 НПК 28 бр. от тях уважени от съда 12 бр. и не уважени 14 бр.; по чл. 65, ал. 7 НПК 32 бр. от тях уважени от съда 19 бр. и не уважени 10 бр.; по чл. 249, ал. 3 НПК 27 бр. от тях уважени 3 бр. и не уважени 17 бр.; въззивни протести по присъди и решения на съда 92 бр. от тях уважени 27 и не уважени 42 бр.; въззивни протести срещу изцяло или частично оправдателни присъди и решения 12 бр. от тях уважени 0 и не уважени 12 бр.;
- 2014 г. по чл. 64, ал. 6 НПК 12 бр. от тях уважени от съда 5 бр. и не уважени 7 бр.; по чл. 65, ал. 7 НПК 12 бр. от тях уважени от съда 4 бр. и не уважени 8 бр.; по чл. 249, ал. 3 НПК 25 бр. от тях уважени 19 бр. и не уважени 4 бр.; въззивни протести по присъди и решения на съда 77 бр. от тях уважени 58 и не уважени 15 бр.; въззивни протести срещу изцяло или

частично оправдателни присъди и решения 13 бр. от тях разгледани от съда 1 бр. и уважени 0. ;

- 2015 г. по чл. 64, ал. 6 НПК 23 бр. от тях уважени от съда 10 бр. и не уважени 13 бр.; по чл. 65, ал. 7 НПК 25 бр. от тях уважени от съда 12 бр. и не уважени 13 бр.; по чл. 249, ал. 3 НПК 31 бр. от тях уважени 28 бр. и не уважени 4 бр.; въззивни протести по присъди и решения на съда 45 бр. от тях уважени 29 и не уважени 7 бр.; въззивни протести срещу изцяло или частично оправдателни присъди и решения 14 бр. от тях разгледани от съда 1 бр. и уважени 1 бр.;

- 2016 г. по чл. 64, ал. 6 НПК 30 бр. от тях уважени от съда 15 бр. и не уважени 15 бр.; по чл. 65, ал. 7 НПК 33 бр. от тях уважени от съда 12 бр. и не уважени 22 бр.; общ брой внесени в съда протести срещу върнати дела 23 бр., по чл. 249, ал. 3 НПК 20 бр. от тях разгледани от съда 18 бр. и уважени 0 бр.; протести по чл. 288, ал. 2 НПК 3 бр. от тях разгледани от съда 3 бр. уважени 1 бр.; протести по чл. 377, ал. 2 НПК 0; въззивни протести общ брой 17 бр. от тях разгледани от съда 5 бр. и уважени 2 бр.; въззивни протести срещу изцяло или частично оправдателни присъди и решения 17 бр. от тях разгледани от съда 0 и уважени 0.;

- 2017 г. по чл. 64, ал. 6 НПК 44 бр. от тях уважени от съда 22 бр. и не уважени 22 бр.; по чл. 65, ал. 7 НПК 18 бр. от тях уважени от съда 7 бр. и не уважени 11 бр.; общ брой внесени в съда протести срещу върнати дела 13 бр., по чл. 249, ал. 3 НПК 12 бр. от тях разгледани от съда 10 бр. и уважени 0 бр.; протести по чл. 288, ал. 2 НПК 1 бр. от тях разгледани от съда 1 бр. уважени 1 бр.; протести по чл. 377, ал. 2 НПК 0; въззивни протести общ брой 19 бр. от тях разгледани от съда 6 бр. и уважени 1 бр.; въззивни протести срещу изцяло или частично оправдателни присъди и решения 18 бр. от тях разгледани от съда 6 бр. и уважени 1 бр.;

- 2018 г. по чл. 64, ал. 6 НПК 59 бр. от тях уважени от съда 23 бр. и не уважени 35 бр.; по чл. 65, ал. 7 НПК 32 бр. от тях уважени от съда 19 бр. и не уважени и 11 бр.; общ брой внесени в съда протести срещу върнати дела 19 бр., по чл. 249, ал. 3 НПК 19 бр. от тях разгледани от съда 19 бр. и уважени 0 бр.; протести по чл. 377, ал. 2 НПК 0; въззивни протести общ брой 22 бр. от тях разгледани от съда 4 бр. и уважени 1 бр.; въззивни протести срещу изцяло или частично оправдателни присъди и решения 19 бр. от тях разгледани от съда 4 бр. и уважени 1 бр.;

- 2019 г. по чл. 64, ал. 6 НПК 33 бр. от тях уважени от съда 19 бр. и не уважени 9 бр.; по чл. 65, ал. 7 НПК 43 бр. от тях уважени от съда 16 бр. и не уважени и 13 бр.; общ брой внесени в съда протести срещу върнати дела 22 бр., по чл. 249, ал. 3 НПК 21 бр. от тях разгледани от съда 20 бр. и уважени 2 бр.; протести по чл. 377, ал. 2 НПК 1 бр. от тях разгледани от съда 0 и уважени 0; въззивни протести общ брой 29 бр. от тях разгледани от съда 5 бр. и уважени 2 бр.; въззивни протести срещу изцяло или частично

оправдателни присъди и решения 23 бр. от тях разгледани от съда 4 бр. и уважени 1 бр.;

- 2020 г. по чл. 64, ал. 6 НПК 43 бр. от тях уважени от съда 25 бр. и не уважени 18 бр.; по чл. 65, ал. 7 НПК 133 бр. от тях уважени от съда 65 бр. и не уважени и 46 бр.; общ брой внесени в съда протести срещу върнати дела 19 бр., по чл. 249, ал. 3 НПК 19 бр. от тях разгледани от съда 17 бр. и уважени 8 бр.; протести по чл. 377, ал. 2 НПК 0; въззивни протести общ брой 26 бр. от тях разгледани от съда 10 бр. и уважени 3 бр.; въззивни протести срещу изцяло или частично оправдателни присъди и решения 26 бр. от тях разгледани от съда 10 бр. и уважени 3 бр.;

- I-во тримесечие на 2021 г. по чл. 64, ал. 6 НПК 3 бр. от тях уважени от съда 0 бр. и не уважени 3 бр.; по чл. 65, ал. 7 НПК 5 бр. от тях уважени от съда 3 бр. и не уважени 2 бр.; общ брой внесени в съда протести срещу върнати дела 5 бр., по чл. 249, ал. 3 НПК 5 бр. от тях разгледани от съда 5 бр. и уважени 1 бр.; протести по чл. 377, ал. 2 НПК 0; въззивни протести общ брой 5 бр. от тях разгледани от съда 1 бр. и уважени 0 бр.; въззивни протести срещу изцяло или частично оправдателни присъди и решения 4 бр. от тях разгледани от съда 1 бр. и уважени 0 бр.

2. Апелативна специализирана прокуратура.

- щатна численост общо магистрати към 2012 г. – 9 бр.; от 2013 г. до 2016 г. – 13 бр.; 2017 г. – 16 бр.; 2018 г. до 2019 г. – 15 бр.; 2020 г. – 19 бр.; 2021 г. – 22 бр.;

- към 2021 г. заети длъжности – 10 бр. и незаети 12 бр.; командировани прокурори в АСП – 7 бр., от АСП – 3 бр.;

- съдебни служители към 2021 г. по щат – 23 бр.; зает щат – 23 бр.;

- решени инстанционни преписки:

- 2012 г. – 298 бр. от тях потвърдени актове 153 бр., отменени 182 бр. Отменени постановления за отказ 4 бр. и потвърдени 12 бр.;

- 2013 г. - 92 бр. от тях потвърдени актове 77 бр., отменени 19 бр. Отменени постановления за отказ 9 бр. и потвърдени 22 бр.;

- 2014 г. – 111 бр. от тях потвърдени актове 71 бр., отменени 27 бр. Отменени постановления за отказ 19 бр. и потвърдени 36 бр.;

- 2015 г. – 99 бр. от тях потвърдени актове 40 бр., отменени 13 бр. Отменени постановления за отказ 7 бр. и потвърдени 19 бр.;

- 2016 г. – 118 бр. от тях потвърдени актове 66 бр., отменени 39 бр. Отменени постановления за отказ 14 бр. и потвърдени 46 бр.;

- 2017 г. – 122 бр. от тях потвърдени актове 88 бр., отменени 34 бр. Отменени постановления за отказ 18 бр. и потвърдени 44 бр.;

- 2018 г. – 356 бр. от тях потвърдени актове 295 бр., отменени 61 бр. Отменени постановления за отказ 36 бр. и потвърдени 224 бр.;

- 2019 г. – 443 бр. от тях потвърдени актове 401 бр., отменени 42 бр. Отменени постановления за отказ 22 бр. и потвърдени 301 бр.;

- 2020 г. – 524 бр. от тях потвърдени актове 467 бр., отменени 57 бр. Отменени постановления за отказ 18 бр. и потвърдени 313 бр.;

- I-во тримесечие на 2021 г. – 138 бр. от тях потвърдени актове 116 бр., отменени 22 бр. Отменени постановления за отказ 73 бр. и потвърдени 11 бр.

Следва да се отбележи, че в предоставената информация за продължителността на досъдебната фаза в Специализираната прокуратура от образуването на ДП до решаването му от прокурор по същество с прекратяване или внасяне в съда в обща „графа 2“ са обединени под общ брой прекратените и внесените в съда ДП, което не дава представа колко реално ДП са били прекратени и по колко е внесен обвинителен акт.

Прави впечатление, че през 2017 г. от общ брой ДП – 141 бр., делата с продължителност над 2 г. на досъдебната фаза са 76 бр. За 2018 г. те са 51 бр. от общия брой 132, за 2019 г. от общ брой 223 са 3 бр., през 2020 г. от общ брой 262 над 2 г. са 102 ДП.

За I-вото тримесечие на 2021 г. от общ брой 87 ДП с над 2 г. продължителност са 43 ДП.

II. Данни за дейността на СНС и АСНС.

1. Специализиран наказателен съд

В периода от създаването на СНС през 2012 г. до м. юни 2021 г. в съда средно през годините са работили 20 съдии. От 2018 г. част от незаетия щат се запълва чрез командироване на магистрати, като към м. юни 2021 г. утвърдения щат е 25 щатни бройки, от които заети са 22 щата, а на незаетите три бройки са командировани магистрати. За същия период в съда са работили средно годишно 46 съдебни служители. Командироването на магистрати не е изключение, характерно само за този съд и се налага поради невъзможността на ВСС през последните години да приключи обявените конкурси за повишаване в длъжност и преместване в разумни срокове. Често командироването на магистрати е единствената възможност за заемане на свободни щатни бройки в органите на съдебната власт. Това обаче от своя страна повдига с основание въпроса относно независимостта на командированите магистрати, както и дали безсрочното командироване на незаета щатна бройка не представлява само по себе си кариерно израстване при заобикаляне на принципа за конкурсното начало. По данни публикувани в сайта на ВСС с решение на съдийската колегия по протокол № 18/11.06.2019 г. обн. ДВ бр. 49/21.06.2019 г. е обявен конкурс за повишаване в длъжност, който видно от сайта на ВСС и към момента не е приключил.

В анализирания период в СНС са образувани общо 4679 дела, от които НОХД са 1754, което е 4 % от всички образувани през 10 години от създаването на съда дела.

В периода 2012 – м. юни 2021 г. в СНС най – голям дял НОХД – 1332 са за престъпления по глава X от НК, следвани от тези по глави V-200 НОХД и XI от НК -65 броя.

В предоставената от СНС информация липсват данни за общия брой решени НОХД за периода от създаването на съда до настоящия момент, вместо това е направена разбивка по години приключили НОХД с присъди и със споразумения, както следва:

- За 2012 г. с присъда са приключили 22 НОХД, одобрените споразумения са 42
- За 2013 г. с присъда са приключили 35 НОХД, одобрените споразумения са 51,
- За 2014 г. с присъда са приключили 33 НОХД, одобрените споразумения са 58,
- За 2015 г. с присъда са приключили 32 НОХД, одобрените споразумения са 47,
- За 2016 г. с присъда са приключили 37 НОХД, одобрените споразумения са 43,
- За 2017 г. с присъда са приключили 43 НОХД, одобрените споразумения са 87,
- За 2018 г. с присъда са приключили 58 НОХД, одобрените споразумения са 85,
- За 2019 г. с присъда са приключили 57 НОХД, одобрените споразумения са 102,
- За 2020 г. с присъда са приключили 45 НОХД, одобрените споразумения са 77,
- До м. юни 2021 г. с присъда са приключили 20 НОХД, одобрените споразумения са 91.

За периода 2012 г. – м. юни 2021 г. са осъдени общо 2145 лица и са оправдани 438 лица.

Прави впечатление покачващият се брой одобрени споразумения през последните години.

Според предоставената от СНС информация за периода от създаването на съда до настоящия момент броя НОХД, по които е прекратено съдебното производство и най – честите основания за това могат да се групират, както следва:

- За 2012 г. по 63 НОХД съдебното производство е прекратено, от които поради допуснати процесуални нарушения в хода на досъдебното

производство, които не могат да бъдат отстранени от съда – 60 бр., не одобрени споразумения – 2 бр., спор за подсъдност – 1 бр.

- За 2013 г. по 76 НОХД съдебното производство е прекратено, от които поради допуснати процесуални нарушения в хода на досъдебното производство, които не могат да бъдат отстранени от съда – 64 бр., не одобрени споразумения – 12 бр.,

- За 2014 г. по 95 НОХД съдебното производство е прекратено, от които поради допуснати процесуални нарушения в хода на досъдебното производство – 93 бр., не одобрени споразумения – 2 бр.,

- За 2015 г. по 69 НОХД съдебното производство е прекратено, от които поради допуснати процесуални нарушения в хода на досъдебното производство – 65 бр., не одобрени споразумения – 4 бр.,

- За 2016 г. по 42 НОХД съдебното производство е прекратено, от които поради допуснати процесуални нарушения в хода на досъдебното производство – 33 бр., не одобрени споразумения – 4 бр., изпращане по подсъдност на друг съд – 5 бр.,

- За 2017 г. по 41 НОХД съдебното производство е прекратено, от които поради допуснати процесуални нарушения в хода на досъдебното производство – 27 бр., не одобрени споразумения – 9 бр., изпратени по подсъдност на друг съд – 5 бр.,

- За 2018 г. по 55 НОХД съдебното производство е прекратено, от които поради допуснати процесуални нарушения в хода на досъдебното производство – 41 бр., не одобрени споразумения – 10 бр., изпратени по подсъдност на друг съд – 4 бр.;

- За 2019 г. по 48 НОХД съдебното производство е прекратено, от които поради допуснати процесуални нарушения в хода на досъдебното производство – 38 бр., не одобрени споразумения – 10 бр.,

- За 2020 г. по 42 НОХД съдебното производство е прекратено, от които поради допуснати процесуални нарушения в хода на досъдебното производство – 35 бр., не одобрени споразумения – 6 бр., изпращане по подсъдност на друг съд – 1 бр.,

- До 31.05.2021 г. по 30 НОХД съдебното производство е прекратено, от които поради допуснати процесуални нарушения в хода на досъдебното производство – 26 бр., не одобрени споразумения – 4 бр.

Направените искания за прилагане на специални разузнавателни средства по години са, както следва:

За 2012 г. в СНС са постъпили 687 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 679 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 8 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят 441 лица и 951 бр. телефони,

За 2013 г. в СНС са постъпили 687 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 679 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 8 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят 441 лица и 951 бр. телефони,

За 2012 г. в СНС са постъпили 550 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 536 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 14 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят 264 лица и 623 бр. телефони,

За 2014 г. в СНС са постъпили 1011 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 988 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 23 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят 551 лица и 1188 бр. телефони. По данни предоставени от Съда най – голям е делът на искания за престъпления по чл. 321 от НК – 591, следвани от тези по чл. 214 от НК – 63 бр. и тези по чл. 339 от НК – 18 бр. За 296 бр. дадени разрешения за прилагане на СРС липсва статистика за какви престъпления от НК са дадени.,

За 2015 г. в СНС са постъпили 1330 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 1111 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 219 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят 733 лица и 809 бр. телефони. Отново най – голям е делът на разрешения дадени за престъпления по чл. 321 от НК – 1002, следвани от тези по чл. 280 от НК – 29 бр. и тези по чл. 105 от НК – 22 бр.,

За 2016 г. в СНС са постъпили 2940 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 2271 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 669 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят 1328 лица и 1898 бр. телефони. Най – голям е делът на разрешения дадени за престъпления по чл. 321 от НК – 2018, следвани от тези по чл. 105, ал. 1 от НК – 64 бр. и тези по чл. 108А от НК – 40 бр.,

За 2017 г. в СНС са постъпили 3044 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 2146 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 898 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят 1145 лица и 2057 бр. телефони. Отново най – голям е делът на разрешения дадени за престъпления по чл. 321 от НК – 2035, следвани от тези по чл. 108А от НК – 30 бр. и тези по чл. 109 от НК – 29 бр.,

За 2018 г. в СНС са постъпили 3411 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 2940 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 471 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят 2074 лица и 4523 бр. телефони. Най – голям е делът на разрешения дадени за престъпления по чл. 321 от НК – 2741, следвани от тези по чл. 108А от НК – 45 бр. и тези по чл. 105 от НК – 39 бр.,

За 2019 г. в СНС са постъпили 3406 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 3006 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 397 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят

1943 лица и 4263 бр. телефони. Най – голям е делът на разрешения дадени за престъпления по чл. 321 от НК – 2587, следвани от тези по чл. 301 от НК – 75 бр. и тези по чл. 105 от НК – 61 бр.,

За 2020 г. в СНС са постъпили 2992 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 2798 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 194 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят 1525 лица и 3188 бр. телефони. Най – голям е делът на разрешения дадени за престъпления по чл. 321 от НК – 2549, следвани от тези по чл. 105 от НК – 93 бр. и тези по чл. 253 от НК – 83 бр.,

За първите пет месеца на 2021 г. в СНС са постъпили 1213 бр. искания за прилагане на СРС по ЗСРС, от тях за 1044 искания е дадено разрешение за прилагане на СРС, а по 169 бр. е отказано. Дадените разрешения за прилагане на СРС касаят 593 лица и 1669 бр. телефони. Най – голям е делът на разрешения дадени за престъпления по чл. 321 от НК – 821, следвани от тези по чл. 105 от НК – 69 бр. и тези по чл. 104 от НК – 43 бр.,

От 2017 г. до момента се наблюдава значителен ръст в исканията за прилагане на СРС по ЗСРС като същите възлизат общо на 14066. От тях разрешения за прилагане на СРС е дадено по 11936 броя, което съставлява 85% от всички направени искания.

За нуждите на анализа за сравнение на показателите е използвана публично достъпна информация от годишните доклади на СГС, ОП – Пловдив и ОП - Варна

В периода 2017-2019 г. в СГС са постъпили общо 811 искания по ЗСРС и 82 искания по ЗЕС. Получените разрешения са 532 по ЗСРС и 34 по ЗЕС, което е 63 % от внесените искания. В същия период по 279 броя искания за прилагане на СРС, Съдът е отказал да разреши прилагането на СРС.

В периода 2018-2020 г. в ОС – Пловдив са постъпили общо 1286 искания по ЗСРС. Получените разрешения са 1110 по ЗСРС, което е 86 % от внесените искания. В същия период по 175 броя искания за прилагане на СРС, Съдът е отказал да разреши прилагането на СРС. Действителен брой лица, за които са издадени разрешения за прилагане на СРС са 700. През периода в ОС – Пловдив са предадени 312 бр. ВДС.

В периода 2018 г. -2020 г. ОС – Варна е дадено разрешение за прилагане на СРС по общо 268 искания. В доклада липсва информация колко са направените искания и броя на отказаните разрешения. В същия период са изготвени 149 ВДС по експлоатираните СРС. Съдът отчита ефективност от 55%.

2. Апелативен специализиран наказателен съд.

В периода от създаването на АСНС през 2012 г. до м. юни 2021 г. в съда средно през годините са работили 13 съдии, като през 2018 г. е командирован 1 съдия, а към настоящия момент командировани са 4 съдии, всички на незаети щатни бройки. За същия период в съда са работили средно годишно 20 съдебни служители. Необходимостта от командироване

на магистрати не е изключение, относимо само за този съд и се налага поради невъзможността на ВСС през последните години да приключи обявените конкурси за повишаване в длъжност и преместване в разумни срокове. С решение на съдийската колегия на ВСС по протокол № 14 от 27.04.2021 г., публикувано в ДВ бр.53 от 25.06.2021 г на основание чл. 189 ал. 1 и ал. 2 от ЗСВ е обявен конкурс за повишаване и заемане на 19 свободни длъжности „съдия“ в Апелативен съд – наказателно отделение, с който са обявени за заемане след конкурс свободни 4 щатни бройки в АСНС, на които към момента има командировани съдии. Със същия протокол на основание чл. 180 от ЗСВ по реда на чл. 189 ал. 1 и ал. 3 от ЗСВ, Колегията взема решение за обявяване на конкурс за преместване и заемане на 1 свободна бройка за съдия в АСНС.

В анализирания период в АСНС са образувани общо 4245 дела, от които обаче ВНОХД са 394, което е 9 % от всички образувани през периода от създаването на съда дела. Анализът на посочените числа, води до извода, че през десетте години от създаването си всеки магистрат се е произнесъл средно по три ВНОХД на година. За сравнение в АС – Пловдив, НО, за 2019 г. са постъпили 224 ВНОХД /доклад публикуван на сайта им/ при 9 работещи магистрати, от което следва, че всеки от тях е разгледал средно по 25 дела за година. В АС – Велико Търново при 5 съдии в наказателно отделение за последните три години са образувани 285 ВНОХД, което прави разгледани от 1 съдия средногодишно по 19 ВНОХД. По данни от сайта на АС – София за последните 3 години са образувани 812 ВНОХД при 24 съдии работещи съдии, което прави средно по 11 ВНОХД на година.

В периода 2012 – м. юни 2021 г. в АСНС най – голям дял ВНОХД са за престъпления по глава X от НК, следвани от тези по глави V и XI от НК. За същия период са решени 316 от образуваните 394 ВНОХД, което представлява 80 % от делата. От тях в срок до 6 месеца са решени 149 ВНОХД /47% от решените дела/, в срок до 1 г. – 105 ВНОХД / 33% от решените дела/ и над 1 г. – 62 ВНОХД /20% от решените дела/.

В анализирания период 222 ВНОХД са приключили с решение, 38 – с определение и 56 – с присъда.

По данни на АСНС в периода 2013 г.- м. юни 2021 г. са потвърдени 109 съдебни акта, като подсъдимите по тях лица са общо 211. За същия период отчитат 12 брой частично отменени акта, по които подсъдимите лица са 53, изцяло отменените актове са 33 броя с 66 подсъдими, а изменените актове са 19 на брой с 34 подсъдими лица.

За времето от 2012 г. до м. юни 2021 г. в АСНС са прекратени общо 38 ВНОХД, като най- честото основание за прекратяване е чл. 323 ал. 1 от НПК – общо 30 ВНОХД.

С писмо на министъра на правосъдието е поискано от председателя на Върховен касационен съд информация по предварително зададени критерии, за разгледаните от Съда дела по реда на институционния контрол.

Периодът, за който е изискана информацията е от момента на създаване на специализираните съдилища и прокуратури – 2012 г. до месец юни 2021г.

Видно от получения отговор, в периода 2015 г. - до м. юни 2021 г. във ВКС по реда на инстанционния контрол върху актове на Апелативен специализиран наказателен съд, са образувани общо 205 дела. Следва да се отбележи, че по данни на АСНС в периода 2012г. - м. юни 2021 г. в същия са образувани и разгледани общо 396 ВНОХД, което сочи че 52 % от всички разгледани от АСНС ВНОХД са били обект на инстанционен контрол от ВКС.

От образуваните пред ВКС 205 дела към датата на предоставяне на информацията 8 дела са обявени за решаване, а по други 5 дела са насрочени съдебни заседания, след 10.06.2021 г.

От всички 192 дела разгледани от ВКС по реда на инстанционния контрол в горепосочения период по 114 дела са потвърдени актовете на АСНС, което съставлява 59 % от разгледаните през годините. Прави впечатление, че е голям дялът на делата, по които подсъдимите са били оправдани за предявените им обвинения за престъпления по чл. 321 от НК още от първоинстанционния съд /СНС/, а тези които са осъдени са признати за виновни за извършени от тях престъпления от компетентността на общите съдилища – районен и окръжен съд, а не по текстове от компетентност на специализирания наказателен съд. В последствие тези присъди са били потвърдени от Апелативния специализиран наказателен съд. По 119 броя обжалвани/протестирани пред ВКС актове е висок процента на тези, по които второинстанционния съд /АСНС/ е потвърдил/изменил присъдата на първоинстанционния съд, с която подсъдимите са били оправдани в частта за извършени от тях деяния, касаещи ръководенето или участието им в организирани престъпни групи. Например от 69 дела, по които на подсъдимите са били предявени обвинения по чл. 321 и по чл. 195 ал.1 т. 9 от НК, по 35 дела /51% от тях/ подсъдимите са оправдани по тези текстове и или са осъдени за престъпления от компетентността на общите съдилища / в повечето случаи за престъпления по чл. 194, чл. 185, чл. 198, чл. 255 чл. 354а НК/ или са напълно оправдани. Всички тези присъди са потвърдени от ВКС по реда на инстанционния контрол.

В резултат на инстанционния контрол на ВКС през периода 2015-м. юни 2021 г. от разгледаните 192 дела по 21 са изменени актовете на АСНС /11%/, като основанията за това могат да се обобщят в следните групи:

- явна несправедливост на наложеното наказание – 11 броя,
- нарушения на материалния закон – 8 броя
- процесуални нарушения – 2 бр.

От разгледаните от ВКС по реда на институционния контрол актове на АСНС общо 45 броя /23%/ са отменени. Най – честите основания за отмяна, могат да се обобщат в следните групи:

- съществени процесуални нарушения, свързани с липсата на мотиви;
- процесуални нарушения, ограничаващи правото на защита на подсъдимите;
- нарушение на принципа на непосредственост;
- вътрешна противоречивост на съдебния акт;
- констатиран тенденциозен подход към част от подсъдимите и други.

Последната група актове, отнасяща се до дейността на специализираните съдилища и прокуратури, които ВКС е разгледал по реда на институционния контрол в посочения период са 10 броя искания за възобновяване, от които по искане на осъдени пред ВКС са образувани 5 дела и 5 дела са образувани по искане на главния прокурор. И петте искания на главния прокурор са уважени. От исканията на осъдени лица за възобновяване на наказателното производство са уважени две.

В анализирания период ВКС е прекратил 2 дела, образувани по актове на АСНС по реда на институционния контрол, поради оттегляне на касационните жалби.

3. Производства за нарушения на правото на справедливия съдебен процес в разумен срок по дела и производства на специализираните съд и прокуратура.

По данни от дирекция „Процесуално представителство пред Европейския съд по правата на човека“ в МП висящите или приключили производства пред Европейския съд по правата на човека, образувани по жалби с оплаквания за нарушение на Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“), които касаят дейността на специализираните съд и прокуратура, както и обобщена информация за заявленията, подадени по реда на Глава III А ЗСВ, за нарушения на правото на справедливия съдебен процес в разумен срок по дела и производства на специализираните съд и прокуратура, могат да бъдат обобщени в следните групи:

3.1. Висящи производства пред ЕСПЧ, засягащи дела пред специализираните съд и прокуратура.

3.1.1. „Стайков срещу България“ (жалба № 16282/20). Жалбоподател е бизнесменът Миню Стайков, който е привлечен като обвиняем в рамките на ДП № 130/2018 г. по описа на СО-СП (пр. пр. № 1140/2018 г. по описа на Специализираната прокуратура (СП), като му е наложена най-строгата мярка за неотклонение – задържане под стража в досъдебното производство. Преди изтичане на максимално допустимия срок от 8 месеца, съгласно чл. 63, ал. 4 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), част от материалите по ДП № 130/2018 г. са отделени и е образувано ДП №

161/2018 г. по описа на СО-СП (пр. пр. № 1617/2018 г. по описа на СП), въз основа на което на 07.05.2019 г. Специализираният наказателен съд (СНС) постановява ново задържане под стража по внесено искане от СП по чл. 64, ал. 1 НПК. Жалбоподателят Стайков е предаден на съд на 23.10.2019 г. с обвинителен акт на СП по ДП № 161/2018 г. по обвинение в пет престъпления от общ характер, три, от които представляват тежки умишлени, а именно престъпление по чл. 321, ал. 6 НК, чл. 248а, ал. 5 вр. ал.2 вр. чл. 20, ал.3, ал. 4, чл. 248а, ал. 2 вр. чл. 20, ал. 3 и чл. 248а, ал. 5 НК.

Жалбоподателят е подал документи за поредица от искания за изменение на мярката му за отклонение в по-лека такава, като са изтъквани съображения от здравословен характер и липса на риск от укриване. Пред ЕСПЧ са повдигнати оплаквания за нарушение на чл. 5 § 3 (право на предаване на съд в разумен срок), чл. 5 § 4 (право на оспорване на законността на задържането) и за първи път е комуникирано оплакване по чл. 18 (обхват на допустимите ограничения на правата) във връзка с чл. 5. Жалбоподателят твърди, че през продължителен период от време, без прекъсване, спрямо него е била наложена мярка за неотклонение задържане под стража в рамките на воденото срещу него и други лица досъдебно производство. Непосредствено преди да изтече максималният срок на задържане, допустим по НПК, част от материалите по делото са отделени, образувано е ново наказателно производство, в рамките на което той отново е бил задържан. По жалбата се твърди, също така за безконтролна продължителност на задържането под стража в съдебна фаза и липсата на максимален законов срок на задържане на този етап от наказателния процес. На 08.06.2020 г. ЕСПЧ постановява осъдително решение срещу Република България.

3.1.2. „Банев срещу България“ (№ 25658/19). В жалбата си българските граждани Евгения Златева Банева и Николай Йорданов Банев твърдят, че във връзка със задържането им по воденото срещу тях наказателно производство (ДП № 1503/2018 и НОХД № 2597/2019 по описа на СНС) българската държава е нарушила правата им по Конвенцията по чл. 5, §§ 1, 3, 4 и 5 (незаконно задържане, продължителност на задържането, липса на ефективно средство за оспорване на задържането, липса на право на обезщетение за незаконно задържане). Жалбоподателите повдигат оплакване и по чл. 6, § 2 (нарушение на презумпцията за невиновност вследствие изявления на наблюдаващите прокурори от СП и изложенията на СНС, който се е произнесъл по мерките им за неотклонение). Позовавайки се на чл. 8 от Конвенцията жалбоподателите твърдят, че е налице нарушение на правото на личен живот и неприкосновеност на жилището във връзка с публикуване на кадри от претърсването и изземването в дома им, както и във връзка с видеонаблюдението на първия жалбоподател в следствения арест. Твърди се, че е налице нарушение и на чл. 13 от Конвенцията поради липсата на ефективно средство за защита във

връзка с предходните оплаквания. Процедурата по двойна размяна на книжа по това дело приключи в края на март 2021. Очаква се решение.

3.1.3. „Стефанов срещу България“. На 1.10.2020 г. ЕСПЧ е постановил решение по делото „Стефанов срещу България“, с което отхвърля като недопустима жалбата на Михаил Михайлов Стефанов, блогър от гр. Стара Загора. Делото касае оплаквания по чл. 5 § 3 от Конвенцията във връзка със задържането на жалбоподателя през 2018 г., както и оплакване по чл. 10 от Конвенцията за нарушаване на правото на свободно изразяване на мнение с оглед образуваното впоследствие наказателно производство срещу него по обвинения за опетняване знамето на Република България и за хулиганство, извършено на публично място с изключителен цинизъм и дързост (престъпления по чл. 108, ал. 2 и чл. 325, ал. 2 от НК). Жалбоподателят повдига оплакване и по 13 от Конвенцията (ефективно вътрешноправно средство за защита).

Повод за наказателното преследване срещу г-н Стефанов е заснето от него видео пред съдебната палата в гр. София как запалва, а след това уринира върху българското знаме, което впоследствие той публикува в YouTube и предоставя линк към него на своя уеб сайт. Жалбоподателят е задържан на 03.06.2018 г. в гр. Стара Загора и на основание чл. 76 от ЗМВР е приведен в ареста в гр. София. На следващия ден е издадена заповед за задържане на основание чл. 72, ал. 1 и ал. 2 от ЗМВР. Впоследствие е задържан от прокурор от Специализираната прокуратура до 72 часа, след което му е наложена и мярка за неотклонение „задържане под стража“. Жалбоподателят остава задържан до 14.03.2019 г. Наказателното дело срещу него бива разгледано по два пъти от Специализирания наказателен съд (СНС) и Апелативния специализиран наказателен съд (АСНС). Към датата на постановяване на решението на ЕСПЧ наказателното производство срещу жалбоподателя е висящо пред Върховния касационен съд. На 02.12.2019 г. жалбоподателят предявява иск за обезщетение за вреди от действията на СНС, АСНС и Специализираната прокуратурата във връзка с предварителното му задържане и наказателното производство срещу него. Той твърди, наред с други неща, че тези органи са нарушили правата му по член 5 § 3 и член 10 от Конвенцията. Това производство също е висящо към момента на постановяване на решението на ЕСПЧ.

По отношение на оплакването по чл. 5 § 3 от Конвенцията, жалбоподателят сезира ЕСПЧ, докато все още е в предварителния арест. Съдът намира, че след освобождаването му на 14.03.2019 г. той е следвало да предяви иск за обезщетение по чл. 2, ал. 1, т. 2 от ЗОДОВ за оплакването си по член 5 § 3 от Конвенцията преди да подаде жалба до ЕСПЧ. Няма данни дали той е направил това правилно, тъй като предявеният от него през декември 2019 г. иск за обезщетение във връзка с предварителното му задържане, е висящ към датата на последната информация, с която разполага Съдът. Дори ако производството бъде прекратено по някаква

причина, жалбоподателят все още ще може да използва това средство за защита, тъй като срокът за предявяване на иск е пет години. Поради това Съдът обявява жалбата в тази ѝ част за недопустима на основание член 35 §§ 1 и 4 от Конвенцията.

Разглеждайки оплакването по чл. 10 от Конвенцията, Съдът отбелязва, че жалбата на г-н Стефанов е преждевременно подадена що се отнася до наказателното производство срещу него, тъй като това производство все още е висящо.

Съдът намира, че жалбата срещу заповедта за задържане по ЗВМР в комбинация с иск по ЗОДОВ е било ефективно средство за защита по отношение на полицейското задържане, като коментира две решения на българските административни съдилища, в които са обсъдени аргументи относно ограничаване на свободата на словото и са извършили преценка за пропорционалност на намесата в това право. ЕСПЧ не е намерил причина да приеме, че те не биха го направили и в настоящия случай. Жалбоподателят обаче е пропуснал да повдигне такива оплаквания в жалбата си срещу заповедта за полицейско задържане, а и тази жалба е била просрочена.

По отношение на задържането на жалбоподателя на другите основания Съдът намира, че искът за обезщетение по член 2 ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗОДОВ е бил възможно и подходящо средство за защита и че българските съдилища вече имат практика по искове, свързани с прокурорското задържане. Съдът изрично отбелязва, че в по-новата си практика, включително в производствата по ЗОДОВ, българските съдилища се позовават пряко на Конвенцията. Затова не може се предполага, че в такива производства те не биха приели за относими аргументи, основани на член 10 от Конвенцията. Ето защо Съдът отхвърля жалбата и в тази част на основание член 35 §§ 1 и 4 от Конвенцията, поради неизчерпване на вътрешните средства за защита.

Решението на Съда е окончателно.

3.1.4. „Богданов срещу България“ (жалба № 12808/12). На 5.11.2020 г. ЕСПЧ е постановил решение по делото „Богданов срещу България“ (жалба № 12808/12), с което обяви жалбата за недопустима. Делото касае оплакване по чл. 5 § 3 от Конвенцията относно продължителността на задържането на жалбоподателя по време на проведеното срещу него наказателно производство.

На 22 август 2010 г. от Бургаският окръжен съд постановява задържането под стража на жалбоподателя и други лица по подозрения за кражба на гориво и участие в организирана престъпна група. Поради влошеното здравословно състояние на Богданов, на 16.11.2010 г. Бургаският окръжен съд изменя мярката му за неотклонение в домашен арест. Последвалите молби на жалбоподателя за определяне на по-лека мярка за неотклонение са отхвърлени. През 2012 г. прокуратурата внася обвинителен акт в СНС. На 11.05.2012 г. АСНС изменя мярката му за неотклонение в парична гаранция.

През есента на 2014 г. Богданов окончателно е оправдан по повдигнатите обвинения, а през 2017 г. предявява иск срещу Прокуратурата на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ като претендира обезщетение в размер на 120 000 лв., посочвайки и взетите му мерки за неотклонение по време на наказателното производство. С решение от 21.04.2020 г. Софийски градски съд (СГС) му присъжда 50 000 лв. обезщетение за неимуществени вреди, поради незаконното обвинение. В допълнение съдът посочва и задържането на жалбоподателя под стража за 3 месеца, както и под домашен арест за една година и половина, през който период той не е имал възможност да работи и да издържа семейството си.

Пред ЕСПЧ правителството повдига възражение за неизчерпване на достъпните и ефективни вътрешноправни средства за защита, тъй като в производството по ЗОДОВ жалбоподателят не се е оплакал, че неговото задържане е било в нарушение на чл. 5 § 3 от Конвенцията. Съдът приема възражението на правителството. Той отбелязва, че СГС е присъдил на жалбоподателя обезщетение, поради приключилото с оправдателно присъда наказателно производство, като се е позовал и на взетите срещу него мерки за неотклонение. Действително СГС не е признал изрично, че задържането е продължило прекомерно дълго, но г-н Богданов е имал възможност да обжалва съдебното решение. С оглед изложеното ЕСПЧ отхвърля жалбата на основание чл. 35 §§ 1 и 4 от Конвенцията поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

Решението е окончателно.

3.2. Подадени по реда на глава трета „А“ от Закона за съдебната власт заявления с твърдяно нарушаване на правото на разглеждане и решаване в разумен срок на наказателни производства, разгледани от СНС, АСНС и досъдебни производства, проведени от СП.

3.2.1. В периода от ноември 2012 г. (началото на действие на механизма по глава трета „А“ от ЗСВ) до 31 май 2021 г. в Министерството на правосъдието са постъпили 37 заявления по чл. 60а, ал. 1 от ЗСВ. Те касаят оплакване за прекомерна продължителност на общо 25 наказателни производства, подсъдни на специализираните наказателни съдилища или досъдебни производства по описа на Специализираната прокуратура. Следва да се подчертае, че в административната процедура по чл. 60а и сл. ЗСВ се преценява единствено продължителността на производствата с оглед спазване на изискването по чл. 6 § 1 от Конвенцията за разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

3.2.1.1. Тринадесет от постъпилите заявления са приети за основателни и е предложено сключване на споразумение. Заявленията касаят общо 11 наказателни дела, както следва:

3.2.1.2. Заявление № РС-14-505, по НОХД № 358/2014 СНС, продължителност 8г., 1м. и 10 дни на две инстанции, обезщетение в размер на 2 900 лв., споразумение №93-00-350/02.07.2015

3.2.1.3. Заявление № РС-15-107, по НОХД № 1306/2014 СНС, продължителност 4г., 6м. и 23 дни на две инстанции, предложено обезщетение -900 лв. Предложението не е прието

3.2.1.4. Заявление № РС-16-260 по НОХД № 342/2016 СНС, продължителност 11г., 2м. и 24 дни, на две инстанции (девет пъти на първа инстанция), обезщетение в размер на 5 100 лв., споразумение 93-00-491/12.12.2016

3.2.1.5. Заявление № РС-16-452 по НЧД № 522/2016 СНС, продължителност 6г., 5м. и 4 дни на една инстанция, приключено по реда на чл. 368 и сл. НПК, обезщетение в размер на 3 200 лв., споразумение 93-00-204/14.06.2017

3.2.1.6. Заявление № РС-17-41 по НОХД № 1482/2015 СНС, продължителност 6г., 5м. и 3 дни, за една инстанция, приключено по реда на чл. 368 и сл. НПК, обезщетение в размер на 3 500 лв., споразумение 93-00-244/18.07.2017

3.2.1.7. Заявление № РС-17-47 по НОХД № 1482/2015 СНС, продължителност 6г., 5м. и 3 дни на една инстанция, приключено по реда на чл. 368 и сл. НПК, обезщетение в размер на 3 500 лв., споразумение 93-00-254/01.08.2017

3.2.1.8. Заявление № РС-17-236 по НОХД № 16362/2014 СРС, продължителност 6г., 4м., 28 дни на две инстанции, предложено обезщетение в размер на 600 лв. Предложението не е прието.

3.2.1.9. Заявление № РС-17-425 по НОХД № 165/2003 ВОС-София (НОХД № 3547/2016 СНС), продължителност 15г. и 25 дни - ДП и две инстанции (9 пъти на първа инстанция, два пъти на въззивна), обезщетение в размер на 7 400 лв., споразумение 93-00-125/10.04.2018

3.2.1.10. Заявление № РС-18-409 по НОХД № 857/2014 СНС, продължителност 6г., 8м. и 28 дни - ДП и две инстанции, предложено обезщетение в размер на 1 700 лв. Предложението не е прието

3.2.1.11. Заявление № РС-20-187 по НОХД № 171/2016 СНС, продължителност 7г. и 11 месеца на три инстанции, предложено споразумение в размер на 1 900 лв. Предложението не е прието

3.2.1.12. Заявление № РС-20-227 по ДП № 2/2015 "БОП" Хасково, пр.пр. № 332/2015 СП, продължителност 4г 3м 24 дни на досъдебно производство, предложено обезщетение в размер на 1800 лв. Писмото с предложението е изпратено повторно, тъй като първото не е получено от адресата.

3.2.1.13. Заявление № РС-20-268 по НОХД № 1306/2013 СНС, продължителност 9г., 3м и 2 дни на три инстанции, обезщетение в размер на 2 300 лв., споразумение 93-00-69/02.03.2021

3.2.1.14. Заявление № РС-20-319 по НОХД № 171/2016 СНС, продължителност 8г., 1м и 10 дни на три инстанции, предложено

обезщетение в размер на 1 900 лв. Писмото до заявителя е изпратено повторно на 17.05.2021 г.

3.2.2. До момента са сключени 7 споразумения, а изплатените по тях обезщетения възлизат общо на 27,900 лв. Най-високото обезщетение е в размер на 7400 лв. за производство, продължило малко над 15 години, което обаче е образувано 8 години преди създаването на СНС.

Неоснователните заявления са дванадесет. Те касаят общо 7 дела, както следва:

3.2.2.1. Заявление № РС-14-233 по НОХД № 1639/2013 СНС, продължителност 4г., 11м. и 8дни за една инстанция;

3.2.2.2. Заявление № РС-14-557 по, НОХД № 868/2014 СНС, продължителност 4г., 10м. и 24 дни за една инстанция;

3.2.2.3. Заявление № РС-14-558 по НОХД № 868/2014 СНС, продължителност 4г., 9м. и 10 дни за една инстанция;

3.2.2.4. Заявление № РС-14-559 по НОХД № 868/2014 СНС, продължителност 4г., 10м. и 24 дни за една инстанция

3.2.2.5. Заявление № РС-17-196 по НОХД № 2184/2012 СНС, продължителност 4г., 8м. и 17 дни за три инстанции

3.2.2.6. Заявление № РС-19-689 по НОХД № 1707/2015 СНС, продължителност 5г., 3м. и 19 дни за ДП и три инстанции

3.2.2.7. Заявление № РС-19-690 по НОХД № 1707/2015 СНС, продължителност 5г., 3м. и 19 дни за ДП и три инстанции

3.2.2.8. Заявление № РС-20-086 по НОХД № 761/2014 СНС, продължителност 6г., 1м. и 3 дни за ДП и три инстанции

3.2.2.9. Заявление № РС-20-362 по НОХД № 646/2015 СНС, продължителност 6г., 3м и 30 дни за ДП и три инстанции

3.2.2.10. Заявление № РС-20-468 по НОХД № 1709/2016 СНС, продължителност 5г., 2м. и 11 дни за две инстанции

3.2.2.11. Заявление № РС-20-459 по НОХД № 1709/2016 СНС, продължителност 5г., 2м. и 11 дни за две инстанции

3.2.2.12. Заявление № РС-20-466 по НОХД № 1709/2016 СНС, продължителност 5г., 2м. и 11 дни за две инстанции.

Останалите 12 броя заявления са оставени без разглеждане. Едно заявление касае отказ за образуване на досъдебно производство. По три заявления, касаещи общо две дела, е установено, че не е спазен предвиденият в чл. 60а, ал. 4 ЗСВ срок за тяхното подаване. Осем заявления, касаещи общо четири производства, са подадени преди приключване на производството с окончателен акт.

3.3. Висящи и приключени граждански дела, образувани по иски с правно основание чл. 26 ЗОДОВ, насочени срещу СНС, АСНС, СП и АСП. Информацията е постъпила в МП във връзка с изпратени до председателите на петте апелативни съдилища писма с предварително зададени критерии. Производствата са, както следва:

3.3.1. Гр. д. № 3163/2020 г. по описа на Окръжен съд - Стара Загора. Делото е образувано на 31.12.2020 г. по искова молба на Николай Тонев Колев срещу Прокуратурата на Република България.

3.3.2. Дела пред СРС по ЗОДОВ, образувани срещу срещу СНС, АСНС, СП и АСП:

- гр. д. № 36072/2018 г. по описа на 118 състав, СРС, образувано по искова молба с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, прекратено на 07.02.2019 г.

- гр. д. № 54456/2017 г., по описа 37 състав, СРС, образувано по искова молба с правно основание чл. 2б ЗОДОВ, което е висящо към момента;

- гр. д. № 17948/2021 г., по описа на 24 състав, образувано по искова молба с правно основание чл. 2в ЗОДОВ, което е висящо към момента;

- гр. д. № 18047/2019 г., по описа 155 състав СРС, образувано по искова молба с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, което е висящо към момента;

- гр. д. № 56283/2020 г., по описа на 31 състав СРС, образувано по искова молба с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 1 ЗОДОВ, което е висящо към момента;

- гр. д. № 55038/2020 г., по описа на 35 състав, образувано по искова молба с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 2 ЗОДОВ. Постановено е решение на 23.03.2021 г., с което искът е отхвърлен. Постъпила е въззивна жалба, която е в процес на администриране.

- гр. д. № 6561/2015 г. по описа на 27 състав, образувано по искова молба с правно основание чл. 2б от ЗОДОВ. Делото е прекратено на 11.06.2015 г.

- гр. д. № 4709/2015 г. по описа на 127 състав, Не е приложено копие на краен съдебен акт, тъй като делото, ведно с въззивните производства по него, е изпратено на 18.05.2020 г. на Окръжен съд - гр. Перник за послужване и до настоящия момент не е върнато в архива на съда.

3.3.3. Дела пред СГС по ЗОДОВ, образувани срещу СНС, АСНС, СП и АСП:

- гр. дело № 11559/2018 г., образувано по искова молба на Емил Димитров Милев, което е висящо;

- гр. дело № 2149/2020 г., образувано по искова молба на Емил Димитров Милев, което е без движение;

- гр. дело № 15730/2019 г. образувано по искова молба на Михаил Михайлов Стефанов, което е обявено за решаване;

- гр. дело № 5980/2019 г. образувано по искова молба на Белун Михайлов Хазърбасанов срещу Прокуратурата на Република България, СНС и АСНС. Делото е обявено за решаване;

- гр. дело № 5981/2019 г., образувано по искова молба на Миню Стайков Стайков срещу ПРБ, СНС и АСНС. По делото е постановено решение на 04.02.2021 г., което е обжалвано;

- гр. дело № 8570/2019 г., образувано по искова молба на Емил Димитров Милев с твърдения за забавено разглеждане на мярката му за неотклонение. С решение от 01.03.2021 г. искът е отхвърлен. Подадена е въззивна жалба;

- гр. дело № 4807/2019 г., образувано по искова молба на Емил Димитров Милев. По делото е постановено решение на 16.12.2019 г., което е обжалвано;

- Производствата по гр. дело № 6408/2019 г., гр. дело № 6724/2019 г. гр. дело № 4440/2019 г., гр. дело № 5780/2019 г. и гр. дело № 7923/2016 г. са прекратени със съдебни разпореждания или определения, които са влезли в сила. Всички дела са били образувани по искиви молби от Емил Димитров Милев.;

- гр. дело № 6410/2019 г., образувано по искова молба на Емил Димитров Милев, което е висящо;

- гр. дело № 8426/2019 г., образувано по искова молба на Емил Димитров Милев, което е без движение;

- гр. дело № 4805/2019 г. по описа на СГС, образувано по искова молба на Емил Димитров Милев, което е обявено за решаване;

- гр. дело № 2562/2020 г., образувано по искова молба на Михаил Михайлов Стефанов. По делото е постановено решение на 04.12.2020 г., което е обжалвано;

- производствата по гр. дело № 6411/2019 г. и гр. дело № 6411/2019 г., образувани по искиви молби на Емил Димитров Милев са прекратени с определения, които са влезли в сила;

СГС уточнява, че част от делата, за които в системите е зададен като критерий шифърът на делата, който обозначава делата, заведени по ЗОДОВ, а именно индекс 204 /стар 250/, всъщност са дела за заплащане на неимуществени вреди по общия ред с правно основание чл. 49, във връзка с чл. 45, ал. 1 ЗЗД, каквото е и основанието в масовия случай на заведени дела срещу гореспоменатите ответници. Съответно срещу отделните ответници общия брой на заведени граждански дела е, както следва:

- Апелативна специализирана прокуратура - 1 брой
- Специализирана прокуратура - 16 броя
- Апелативен наказателен специализиран съд — 109 броя
- Специализиран наказателен съд - 106 броя

3.3.4. Дела пред Апелативен съд – София, образувани по въззивни жалби срещу решения на СГС, постановени по искиве с правно основание чл. 26 от ЗОДОВ, заведени срещу СНС, АСНС, СП и АСП:

- в.гр.д. № 933/2020 г., образувано по жалба срещу решение по гр. д. № 4807/2019 г. на СГС със страни Емил Милев срещу СНС. Делото е висящо и е насрочено за 17.06.2021 г.

- в.гр.д. № 340/2021 г., образувано по жалба срещу решение по гр. д. № 11901/2018 г. на СГС със страни Емил Милев срещу СНС. Делото е висящо и е насрочено за 07.12.2021 г.

- в.гр.д. № 966/2021 г., образувано по жалба срещу решение по гр. д. № 2560/2020 г. на СГС със страни Михаил Стефанов срещу АСНС. Делото е обявено за решаване на 07.06.2021 г. Към настоящия момент все още не е обявен съдебен акт.

4. От предоставените на Министерството на правосъдието информацията могат да се направи извод, че се наблюдава драстично увеличаване на щата на специализираната прокуратура. Не става ясно дали съществува корелация с увеличен брой дела, тъй като като фактор тук следва да се отчита броят на новообразуваните, а не общият брой дела.

Също така, от 2013-2014 г. се наблюдава значително увеличаване на броя на прилаганите СРС, свързани с разработки по Глава първа, раздел втори на НК (предателство и шпионство), но на този увеличен брой не кореспондира увеличен брой на делата за шпионаж. Воденето на статистиката по въпроса също е неясно и тези разлики в броя на издадените разрешения за прилагане на СРС и на внесените в съда дела будят съмнения за злоупотреби при прилагането на СРС, които следва да бъдат обяснени пред българските институции и общество.

Големият брой сключени споразумения, с които завършват делата, обезсмислят целта, заради която са създадени специализираните съдилища. Те би следвало да гледат дела за престъпления, за извършването на които са предвидени по-тежки наказания. Същевременно обаче чрез споразуменията значително се намаляват сроковете на наказанията, които осъдените лица получават.

Остро стои въпросът и за различните ограничителни мерки, съпътстващи делата в специализираните съдилища. Чрез задържания на имущество като веществени доказателства, налагане на запори и други подобни мерки, често непоправимо са увреждани бизнес-интересите на лица, които са задържани или срещу които са повдигнати обвинения. Така дори и без влезли в сила присъди тези дела нанасят непоправими икономически и морални вреди не само на гражданите, които са потърпевши от тези мерки, но и на представата на обществото като цяло за правосъдие.

5. При проведените срещи със съдии от АСНС и СНС, както и в изпратената от ръководителите на двата съда в Министерство на правосъдието позиция (рег. № 11-00-1238/21.07.2021г.) е споделено виждането, че при действащата нормативна уредба компетентността на специализираните съдилища се „явява твърде разширена и несъобразена, както с кадровото обезпечаване, така и с първоначалната идея по създаването на специализираните институции“ като е изразена позицията, че тази компетентност следва да се ограничи до определен род дела - делата

за престъпления, извършени в изпълнение или по поръчение на ОПГ, делата за тероризъм и евентуално делата за престъпления от компетентността на Европейската прокуратура.

При проведените срещи и в горепосочената позиция се очертаха и проблемите, които биха възникнали и следва да бъдат разрешени при вземане на решение за закриването на специализираните съдилища в сегашния им вид. На първо място това е проблемът със приключването на висящите към момента дела в двете съдилища (СНС и АСНС). Ако същите бъдат прехвърлени към общите съдилища в страната, тяхното довършване ще бъде практически невъзможно и ще трябва да започнат отначало. При започване на съдебното следствие отначало се очертават три възможни проблема: 1/ да се наруши основния принцип в българския наказателен процес за неизменност на състава на съда; 2/ при пълното закриване на съдилищата остава неясен статута на съдебните заседатели, тъй като със закриването на съда, мандатът на съдебните заседатели автоматично се прекратява, а изискването за неизменност на състава обхваща и включените в същия съдебни заседатели; 3/ въпросът с критериите, по които магистратите ще бъдат преназначени, без да се допуска накърняване на тяхната независимост с противоконституционни, дискриминационни и противоречащи на европейското право процедури.

Към момента, съгласно допълнително изисканите от АСНС и СНС данни, делата от общ характер (за СНС това са делата, образувани по внесени за разглеждане от Специализираната прокуратура обвинителни актове, а за АСНС това са делата, образувани по жалби и/или протести срещу присъди на СНС), които са висящи и се разглеждат в двете съдилища, са общо 223 броя, като по тях подсъдими са общо 1127 лица.

III. Изводи и предложения.

След разглеждане на предоставената информация, получена в Министерство на правосъдието от Върховния касационен съд, главния прокурор, Апелативния специализиран наказателен съд, Апелативна специализирана прокуратура, Специализирания наказателен съд, Специализираната прокуратура и Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, ръководният екип на министерството на правосъдието откроява следните проблеми и възможни варианти за по-нататъшно развитие на специализираното наказателно правосъдие в България.

- По предметния обхват на специализираните органи в наказателния процес:

Към настоящия момент смятаме, че компетентността на тези структури е твърде разширена и несъобразена както с първоначалната идея по създаването на специализираните институции, така и с необходимостта

от разглеждане на определен род дела с оглед на техния предмет или личността на извършителя от специално подготвени за целта магистрати. Така например, няма никаква необходимост от специализация при разглеждане на дела за кражби, изнудване и рекет (по чл. 195 ал. 1, чл.213а и чл.214 от НК), а почти всички квалифицирани състави на тези престъпления, поради лоша законодателна техника (допускаща да са подсъдни едновременно на общите съдилища и на СНС) на практика се разглеждат от СНС. Няма логика и всички престъпления по Глава I от НК да се разглеждат от СНС, като примерно за престъпленията по чл.108, ал.1 и ал.2 от НК няма никаква пречка да преминат в подсъдност на общите съдилища. Прекомерно е разширен и кръгът на лицата и деянията по чл. 411а, ал.1, т.4 от НПК. Считаме, че специализирани съдилища и прокуратури имат място в системата на нашето правораздаване, но трябва внимателно да се преценят техните структури, предметна и персонална компетентност и да се предприемат решителни мерки за преустановяване на констатираните в тяхната дейност неефективни и дори порочни практики. Такава например е практиката да се образуват досъдебни производства за деяния, подсъдни на специализираните съдилища, а след това да се постановяват присъди за деяния, посъдни на общите съдилища, като по този начин се изземва компетентност на общите съдилища и често се прилагат несъразмерни на тежестта на деянието мерки на процесуална принуда, в т.ч. мерки за неотклонение. Прави впечатление фактът, че от 69 дела, по които на подсъдимите са били предявени обвинения по чл. 321 и по чл. 195 ал.1 т. 9 от НК, по 35 дела /51% от тях/ подсъдимите са оправдани по тези текстове и са осъдени за престъпления от компетентността на общите съдилища / в повечето случаи за престъпления по чл. 194, чл. 185, чл. 198, чл. 255 чл. 354а НК/ или са напълно оправдани. Всички тези присъди са потвърдени от ВКС по реда на инстанционния контрол. Ето защо смятаме за правилно да се ограничи компетентността на специализираните структури да разглеждат дела за организирани престъпни групи като същите се сведат до разследването на организирани престъпни групи, чийто ръководител или членове са лица, заемащи високи обществени и политически длъжности или такива, които съставляват особено голяма опасност за обществото.

Едновременно с намаляването на дела на разглежданите производства за организирани престъпни групи от страна на специализираните структури по посочените по-горе критерии, следва да се обърне допълнително внимание на производствата, свързани с разследване на корупцията по високите етажи на властта, доколкото до момента резултатите на органите на специализираното правосъдие в тази сфера са незадоволителни. По отношение на критериите за специализация следва да се запазят както предметният и субектният критерий, така и смесеният. По отношение на предметния критерий следва да се обсъди кои видове престъпления следва да се включат в компетентността на специализираните

структури на съдилищата, като в тази група следва да попадат престъпления със специфичен предмет, изискващ задълбочени познания по други материи, освен правната, от страна на магистратите разследващи и разглеждащи делата за съответния вид престъпления. Трябва да се обсъди и кои видове престъпления с оглед на техния предмет да отпаднат от компетентността на СНС. По отношение на субектния критерий в обхвата на специализираното правосъдие с оглед на личността е целесъобразно да попаднат например престъпленията, извършени от непълнолетни, с оглед особеностите на личността на този вид извършители на престъпни деяния и необходимият различен подход по отношение на същите.

➤ По структурата на специализираното правосъдие:

Специализираното правосъдие следва да се запази, като се коригира предметния му обхват, съгласно изложената по-горе позиция по този въпрос, но чрез нови структури, които да се обособят към окръжните, съответно апелативните съдилища в районите на последните. Подобен подход за създаване на специализация в рамките на общите съдилища, основана на смесен предметно-субектен критерий е призната за съответна на действащата конституционна рамка и не изисква промяна в същата (така Решение № 6 от 2018 г. по конституционно дело №10/2017 г. на Конституционния съд на Република България). Този модел предполага създаване на специализирани отдели/отделения съответно в центровете на апелативните райони, както в окръжната прокуратура/съд, така и в апелативните такива. Това означава създаване на пет специализирани структури в седалищата на сегашните апелативни прокуратури/съдилища.

➤ Преходен режим:

Какъвто и вариант на реструктуриране на сегашните специализирани съд и прокуратура да се възприеме, е необходима преходна нормативна уредба за определен период, за да завършат образуваните вече дела.

Ако законодателят се спре на варианта с пълното закриване на специализираните съд и прокуратура възможното решение на проблема с НОХД, по които е даден ход пред двете инстанции е заседанията по висящите дела да се разглеждат от същия съдебен състав и то в гр. София, където е и седалището на СНС, а закритите съдилища до приключването на висящите им дела, да се обособят като отделения на Софийски градски съд и съответно на Софийски апелативен съд, в които да бъдат прехвърлени с щатовете им всички съдии от СНС и АСНС. Реципрочно, мандатът на съдебните заседатели да се продължи до приключване на висящите дела с тяхно участие, като същият да се счита за мандат при СГС. Само така, няма да възниква остро проблемът с накърняване статута

на съдиите и ще се гарантира тяхната независимост до окончателното приключване на разпределените им дела. По този начин ще бъде използвана пълноценно и сградата на ул. „Черковна“ № 90, която е оборудвана подходящо за разглеждане на дела срещу организираната престъпност, защото е известно, че столичната съдебна палата не разполага с достатъчно съдебни зали и с кабинети за съдии и съдебни служители. На съдиите от закритите съдилища, ще могат да бъдат възлагани и новопостъпили дела в СГС и САС, на принципа на случайния подбор, като пътуването им за запознаване с делата, за съвещания, произнасяния, съдебни заседания и общи събрания, ще се ограничи само в едно населено място.

Посочените въпроси, свързани с бъдещето на специализираното правосъдие, както и потенциалните проблеми при решение от страна на Народното събрание за закриване на специализираните съд и прокуратура, следва да бъдат обсъдени в рамките на по-широка професионална дискусия за видовете специализирано правосъдие в Република България.

Приложение: Доклад от председателя на Апелативния специализиран наказателен съд и председателя на СНС.

Проф. Янаки Стоилов
Министър на правосъдието